

Таким чином, ефективність використання матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств необхідно характеризувати системою показників, яка включає виробництво валової продукції в порівнянних цінах і валового доходу з одиниці земельної площі з розрахунку на середньорічного працівника, 1 люд.-год затрат праці, 1 грн. виробничих витрат, на одиницю вартості основних виробничих засобів.

При визначенні загальної економічної ефективності матеріально-технічної бази пріоритетні вартісні показники, які характеризують обсяги виробництва продукції, валового (чистого) доходу, рівень продуктивності праці й грошово-матеріальних витрат, коефіцієнт ефективності основних засобів. При аналізі порівняльної ефективності матеріально-технічної бази у різних типах підприємств, районах чи регіонах із приблизно однаковим рівнем фондозабезпеченості вирішальне значення за рівних інших показників слід надавати показникам фондомісткості продукції (фондовіддачі) та приведеним витратам.

Таким чином, ми можемо зробити

висновок, що у світовій практиці існує значна кількість методів та прийомів оцінювання інвестицій в основні засоби. Універсальність даних методів робить їх доступними для всіх галузей. При цьому виділяють дві групи методів: засновані на облікових оцінках – за терміном окупності, за нормою прибутку на капітал; засновані на дискontованих оцінках – розрахунок чистої приведеної вартості, внутрішньої норми дохідності, розрахунок дискontованого терміну окупності інвестицій, індексу прибутковості.

Узагальнення методичних підходів до аналізу використання й відтворення основних виробничих засобів дає змогу встановити наявність серед науковців значного різноманіття поглядів на їхню сутність і методику аналізу матеріально-технічної бази аграрних підприємств. Такі методики уможливають комплексно оцінити рівень матеріально-технічної бази, ефективність її використання та оновлення. Вони, як правило, універсальні й можуть застосовуватися до підприємств будь-якої галузі, в тому числі також для аграрних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В. Г. Аналіз методології визначення вартості підприємства в межах дохідного підходу / В. Г. Андрійчук, Р. В. Андрійчук // Економіка АПК. - 2012. - № 9. - С. 40-47.
2. Захарчук О. В. Матеріально-технічне забезпечення сільського господарства України : посіб. / [Лупенко Ю. О., Захарчук О. В., Вишневецька О. В. та ін.]; за ред. Ю. О. Лупенка та О. В. Захарчука. - К. : ННЦ ІАЕ, 2015. - 144 с.
3. Покинъчереда А. П. Экономико-статистическое изучение производственных фондов колхозов и совхозов / А. П. Покинъчереда. - М.: Статистика, 1972.
4. Голованов О. М. Ефективність використання основних виробничих фондів колгоспів / О. М. Голованов. - К.: Урожай, 1975. - С. 89-90.
5. Захарчук О. В. Проблеми матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств України / О. В. Захарчук // Економіка АПК. - 2014. - № 7. - С. 92-99.

УДК 338 (075.8)

ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ У ФОРМУВАННІ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Мороз О. О. – д.е.н., професор

Вінницький національний технічний університет

Одним із індикаторів суспільного розвитку є сфера послуг (третинний сектор). Так, за концепцією постіндустріального суспільства (Д. Белл) збільшення частки послуг в економіці є одним із прогресивних структурних зрушень [1]. У структурі світового ВВП в 2016 р. сфера послуг займає більше 60 %, тоді як первинний сектор економіки (сільське, лісове та рибне господарство, добувна промисловість) – лише біля 6%. Відповідно вторинний сектор (переробна промисловість та будівництво) – більше 30 %.

Така тенденція структурних зрушень

свідчить про вищі темпи зростання надання послуг порівняно з матеріальним виробництвом. Дану світову закономірність можна пояснити в тому числі зростанням рівня технологій у матеріальному виробництві та відповідно вивільненням ресурсів, у т.ч. людських, та спрямування їх у сферу послуг.

Збільшення питомої ваги сфери послуг у ВВП спостерігається і в Україні, що є позитивною тенденцією. Так, в 2016 р. питома вага сільського, лісового, рибного господарства складала 11,7 %, добувної промисловості – 5,5 %, переробної промисловості – 12,2 %, а

будівництва – 2 %, послуги торгівлі та ремонту автотранспортних засобів – 13,3 % (для порівняння у 2000 р – 8,4 %). Суттєву питому вагу у сфері послуг транспортна, складська, поштова та кур'єрська доставка – 6,6 %, операції з нерухомим майном – 6,1 %, державне

управління і оборона – 5,2 %, послуги інформації і телекомунікації – 3,7 %, стільки ж освіта – 3,7 %, професійна, наукова та технічна діяльність – 2,9 % [2]. Більшість видів послуг в Україні мають тенденцію до збільшення (табл. 1).

Таблиця 1

Структура економіки України за видами економічної діяльності, відсотків у ВВП

Види економічної діяльності	2000 р.	2016 р.	Приріст, відсоткові пункти
Сільське, лісове та рибне господарство	14,0	11,7	- 2,3
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	4,2	5,5	+1,3
Переробна промисловість	17,4	12,2	-5,2
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	5,7	3,1	-2,6
Будівництво	3,5	2,0	-1,5
Оптово-роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	8,4	13,3	+4,9
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	9,0	6,6	-2,4
Інформація та телекомунікації	2,8	3,7	+0,9
Фінансова та страхова діяльність	1,9	2,7	+0,8
Операції з нерухомим майном	3,7	6,1	+2,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	1,3	2,9	+1,6
Державне управління і оборона, обов'язкове соціальне страхування	3,8	5,2	+1,4
Освіта	4,1	3,7	-0,4
Охорона здоров'я та соціальна допомога	2,4	2,5	+0,1

Має позитивну тенденцію до збільшення фінансова діяльність. За 17 років питома вага зросла з 1,9 до 2,7 відсотків у структурі ВВП. Хоча обсяги фінансової діяльності за цей період зростали нерівномірно. Протягом семи років (з 2010 по 2016 р.) навпаки питома вага щорічно знижувалась із 5,7 % у 2010 р. до 2,7 у 2016 р. Більше того, спостерігалось зменшення обсягів надання фінансових послуг за 3 роки з 70,6 млрд. грн у 2014 р. до 65,4 млрд. грн. у 2016 р.

За ЗУ «Про фінансові послуги та державне регулювання фінансових послуг» фінансовими є такі послуги: випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та / або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків; довірче управління фінансовими активами; діяльність з обміну валют; залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення; фінансовий лізинг; надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту; надання гарантій та поручительств; переказ

коштів; послуги у сфері страхування та у системі накопичувального пенсійного забезпечення; професійна діяльність на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню; факторинг; адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах; управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю; банківські та інші фінансові послуги [3].

Державне регулювання ринків фінансових послуг здійснюється щодо ринку банківських послуг та діяльності з переказу коштів – Національним банком України; щодо ринків цінних паперів та похідних цінних паперів (деривативів) – Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку; щодо інших ринків фінансових послуг – Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

За попередніми даними НКДРРФП протягом 2017 р. за всіма сегментами небанківського фінансового ринку спостерігалась тенденція зростання обсягів

надання послуг. Так, внески населення у фонди фінансування житла зросли на 67 %, лізингові платежі – на 30 %, факторингові операції – на 90 %, страхові виплати по страхування життя – на 38 %. Не дивлячись на зменшення кількості фінансових установ та лізингодавців до кількості 2176 (ліквідовано 151 установу), обсяги їх активів та наданих ними фінансових послуг упродовж останніх років мають стабільне зростання. Так, обсяги наданих ними фінансових послуг, у порівнянні з 9 міс. 2016 р., зросли на 49 % і становили 206,8 млрд. грн. [4].

Стимулом подальшого розвитку фінансових послуг є прийняття у 2017 р. низки законів, що регулюють окремі сегменти ринку, формування інфраструктури сфери фінансових послуг, врегулювання ліцензійних умов діяльності фінансових установ, зміни щодо розкриття фінансової інформації фінансовими установами в загальнодоступній базі та на веб-

сайтах, вимоги щодо дотримання нормативів якості активів фінансових установ тощо.

Внапряму формування постіндустріального суспільства поряд із розвитком фінансових послуг та інших видів послуг, в т.ч. нових, важливим є розвиток науки і освіти [1]. З розвитком інтелектуального капіталу пов'язують сьогодні формування четвертинного сектора економіки (інтелектуальні послуги: наукові дослідження, інформаційні технології), питома вага яких в Україні є значно меншою порівняно з розвинутими країнами [5].

Для розвитку сфери послуг у напрямі формування постіндустріального суспільства, важливого значення набувають умови створення та діяльності підприємницьких структур, особливо малого та середнього бізнесу, формування ефективних економічних інститутів, незалежних від політичних інститутів.

Список використаних джерел:

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл; пер. с англ. Изд. 2-ое, испр. и доп. – М.: Academia, 2004. – 788 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>
3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг»
4. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері фінансових ринків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua>
5. Бицюра Ю. Структурні зрушення в економіці Європейських країн / Ю. Бицюра // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2016. - №3. – С 59-71.

УДК 330.111

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДПРИЄМСТВ

Карачина Н. П. – д.е.н., професор

Вінницький національний технічний університет

З метою оцінювання економічної поведінки вітчизняних промислових підприємств є необхідним формалізація моделей економічної поведінки за допомогою певних критеріїв або математичної інтерпретації. Враховуючи, що в основу моделей економічної поведінки підприємств покладено пріоритетність видів діяльності: виробничої, рентоорієнтованої, змішаної; було проведено дослідження взаємозв'язку між загальним фінансовим результатом (фінансовим результатом до оподаткування) та фінансовим результатом від основної (виробничої) діяльності. Це обумовлено тим, що співвідношення саме цих показників є головним критерієм детермінації вищезазначених моделей поведінки.

Після встановлення наявності зв'язку між зазначеними показниками та загального характеру цього зв'язку, є доцільним використання кореляційно-регресійного методу.

Адже основне завдання даного методу полягає в аналізованні статистичних даних з метою виявлення за залежності між досліджуваними ознаками у вигляді певної математичної формули і встановлення за допомогою коефіцієнта кореляції порівняльної оцінки тісноти взаємозв'язку.

Відтак, провівши попередній графічний аналіз певного масиву даних зазначених показників за 8 років (2009-2016 рр.) по 57 підприємствам (об'єкти дослідження – машинобудівні підприємства Вінниччини), тобто побудувавши кореляційне поле (точки на графіку, що відповідають кожній парі значень результативної та факторної ознак) та емпіричну лінію регресії виявили відповідну закономірність у залежності між формою зв'язку та моделлю економічної поведінки підприємств:

1. Якщо точки розташовані хаотично по всьому кореляційному полю, це свідчить про